

BELLPUIG

ARTA

18 JULIOL 1981

Nº 19

-IV EPOCA ANY XXII-

REVISTA QUINCENAL

Les nostres possessions

**M
O
R
E
L
L**

foto P. J. Sancho

Si entre les possessions d' Artà hi hagués aristocràcia, Morell, heretat de conquesta del cavaller barceloní Joan des Colomers, portaria un títol molt alt de noblesa.

Alqueria sarraïnesca, entotsolada damunt un turó, ve a ser la mare d' una tira de possessions artanenques que li fan la cort o li besen els peus: S' Ametllerar, Ses Pastores i Sa Canova.

Morell, terra d'ugons, recorda abundància i bons esplets d' oliva. Segons diu la dita mallorquina: "Terra d' ugons, no la vengues ni la dons".

Aquest mateix sentit de terra fruïtera roman cristal·litzat en la següent cançó popular artanenca:

SUMARI

- ... Meses de sembrar, segar i batre (11).....
- ... Fútbol: Nueva directiva... ..ECOS.....
- ... Noticiari... ..Col.laboració: NATURISMO..
- ... De la Colònia de S. Pere.....

No importa anar a Bunyola
per guanyar molts de doblers
que, a Morell, es pareiers
tots s'han possat tavaïola
i es missatges camisola,
diumenge i dies feners.

A. Gili.

Els alumnes de Religió de 3° curs de BUP del nostre Institut d'Artà, amb la col·laboració dels de 2° d'Administratiu de Formació Professional, dedicaren uns mesos del curs passat 1980-81 a enllestir una enquesta dirigida a tots els estudiants de BUP i de FP del nostre poble i comarca.

La seva intenció ha estat doble: conèixer l'opinió del nostre jovent i oferir als mateixos alumnes, com també als pares, professors i a tots els qui els interessen, aquest servei que pot ajudar a clarificar opinions i postures davant la tantes vegades malmenada joventut.

Cinc són els temes de què constava l'enquesta, temes tots ben vius i actuals: 1. Relació pares-fills. 2. Déu-Jesús-Església. 3. Droga. 4. Sexe-amistat-amor. 5. Temps lliure.

L'enquesta va ser contestada per 169 alumnes: 69 al.lots i 100 al.lotes. Pràcticament, doncs, va respondre la majoria dels nostres estudiants. Les edats dels enquestats van des de 14 fins a 18 i més anys, si bé la majoria són de 15 i 16. No cal dir que l'enquesta era anònima, fet important a l'hora de valorar la llibertat i la sinceritat de les respostes. Cada un va rebre un "dossier" amb totes les preguntes i també amb totes les possibles respostes, a fi d'ajudar a fer més fàcil la contesta i també la sistematització. Així i tot, es deixaven espais en blanc perquè cadascú pogués escriure la seva pròpia opinió en cas de no estar d'acord en cap de les ja redactades.

Bé, idò. Feta aquesta introducció, anem a conèixer i comentar l'enquesta.

1. Relació pares-fills.

Aquest primer tema comprenia tres preguntes:

Mitjançant la primera s'intentava aclarir quina idea tenen els nostres joves de caseva, com a lloc de convivència i d'acollida. Vet aquí les respostes:

1.1 Ca meva és per a mi

	total	al.lots	-es
-un lloc on hi trob amistat i comprensió	82'84%	86'95%	80%

-una pensió: lloc on

dorm i menj.....	3'55%	4'34%	3%
------------------	-------	-------	----

-un lloc on just em renyen

i m'exigeixen.....	3'55%	2'89%	4%
--------------------	-------	-------	----

-altres respostes.....

	10'05%	5'79%	13%
--	--------	-------	-----

Amb la segona pregunta es pretenia conèixer quin grau de comunicació hi ha entre pares i fills.

1.2 La comunicació amb els meus pares és

	total	al.lots	-es
-total.....	56'80%	53'62%	59%

-just referent a proble-

mes superficials.....	33'13%	30'43%	35%
-----------------------	--------	--------	-----

-nula.....

	1'18%	2'89%	-
--	-------	-------	---

-altres respostes.....

	8'87%	13'04%	6%
--	-------	--------	----

I finalment interessava sobre quina idea tenen els fills dels seus pares, com els veuen, com els defineixen.

1.3 Els meus pares són per a mi

	total	al.lots	-es
-persones que m'ajuden a ser responsable.....	50'88%	46'37%	54%

-uns bons companys i uns

bons amics.....	30'76%	34'78%	28%
-----------------	--------	--------	-----

-persones a qui m'esforço

per a comprendre.....	13'01%	10'14%	15%
-----------------------	--------	--------	-----

-persones a qui puc exigir

dobbers.....	1'18%	-	2%
--------------	-------	---	----

-persones antiquades que

no em donen llibertat.	0'59%	-	1%
------------------------	-------	---	----

-altres respostes.....

	2'05%	7'24%	-
--	-------	-------	---

-no contesten.....

	0'59%	1'44%	-
--	-------	-------	---

En general, podem dir que l'opinió dels fills envers dels pares és molt generosa: pares, no vos queixeu... Convé així mateix tenir en compte que pel 33% la comunicació amb els pares no és profunda, sinó simplement superficial: un punt que pares i fills hauran de revisar. Per qui es perd?

I acabam aquest primer tema amb un desig: tant de bo que els pares dels nostres joves fossin això que ells diuen (o desitgen?):

- uns bons amics
- uns bons companys
- que estimen i comprenen
- que els ajuden a ser responsables
- i amb qui es fàcil la comunicació.

(continuarà)

L'equip parroquial

REVISTA QUINCENAL

Nº 19 -IV EPOCA- 18 Juliol 1981

Director: Rafel Umbert i Sureda.

CONSELL DE REDACCIÓ:

Miquel Morey, Antoni Gili, Jaume Mayol, Climent Obrador, Joan Pastor, Guillem Artiques, Guillem Bisqueria (Administrador).

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ

SANT SALVADOR, 2 Telf. 56 20 20, ARTA

IMPRES EN OFFSET PROPI

meses de sembrar, segar i batre... (11)

A la fi, lo que coïen era amitges amb l'amo. Si tenien alguna temporadeta més lleugera de feina, procuraven cercar jornals o escarades, tellar llenya, segar càrrix per a fer vencisos, picar palmes per a fer llançures...etc.

Davant la barraca hi tancaven un corralet, també de paret seca. Aquest corralet el contraven molt bé, com si fos un jardí i procuraven que no hi faltàs mai lo que més havien de mester: quan era el seu temps, faves tendres i xíxeros, tomàtigó, bledes, juevert, patates casi tot l'any, cols de cardell i floris, grells i alls i herbes per a cuinar, herba-sana, "tomillo" morduix, àpit, ...etc.

Algunes vegades, si els roters tenien un fill petit de sis o set anys, i no l'ahavien de menester molt a la rota, l'allogaven per porqueret. El pre d'aquesta lloga solia esser pa i avarques, posant-hi la condició de què si no feia bonda, li pegassen dues becollades, o li estirassin les orelles.

Crec que això pels seus pares era una pena molt gran un drama; però no quedava més remei, si l'allogaven al manco s'ompliria la panxeta i les ajudaria a dur el jou Roter!.

Sens dubta, podries ser el símbol de la pobresa i servilitat mallorquina.

Porqueret de sa pallissa
es temps que ho seràs porquer,
no guanyaràs cap dobber
i aniràs descalç a missa.

! Ai pobre porqueret de la pallissa!, que a més de no guanyar cap dobber, d'anar descalç a missa, de complir les teves obligacions amb el porquer major, tens que abastir la cuina de llenya, i cuan ahn de fer bugada, tens la tasca molt més feixuga, perquè la caldera ha de bullir tota la nit, i que alguna vegada t'has d'a magar dins el cossi, per por de les becollades o de les estirades d'orella, a l'igual que ho feia la dona del gigant que hi amagava en Bernadet fill de rei, perquè el seu home sentia olor de carn humana i no sabia de què sopar aquella nit. Es dissabte cuan arribaves a ca teva, bastantes vegades no podies sortir perquè ta mare havia de rentar-te i apedegar-te la roba que havies duita tota la semana i que t'havies de tornar posar ja que no en tenies d'altra. Cuan els diumenges havies sortit de missa i tornaves a la possessió, t'aturaves a les afores del poble per a veure jugar els joves "a la teia", "al canonet" o a "la raïeta", no te'n donaves compte i el temps passava, tornaves partir, cantant i ballant cap a hon tenies les feines, no faltava molt per arribar-hi, cuan sentires un carretó que s'atracava, te posares content perquè eren els teus amos, no tardaren molt amb agafar-te, a l'arribar a la teva altura l'amo te va dir: !Sebastià!...¿ Encara ets per aquí?. Ja hauries de ser a les cases.

i tú tot gojós i satisfet de poder-te aferrar en el carretó de luxe encara que rebesses la pols que alçava el cavall amb el seu trotar, i la que alçaves tu dels romeguers que hi havia a la vorera de la camada i que en es mateix temps t'esquerrinxaven les cames.

Tal com m'ho contaren, així te veig, porqueret, enmig de la guarda, amb el cap rapat amb les tisores de tondre. Els faldars de la camissola prenien per on volien, els calçons que volien ser llargs, sols t'arribaven a mitja cama i s'aguantaven amb una sola retranca que te passava per damunt uns espalla. Amb una mà, duïes una avarca perquè els curiols t'havien encetat el peu, mentre que amb s'altra grataves el cap d'es verro que menjava una grapada de caregols que tu mateix li havies cercat.

A l'arriba la festa de Tots Sants, i havien de fer Bunyols, t'enviaven a les casses de la possessió veïna a cercar el nivell, perquè sortissen més bons. Aquells veinats dins un sac o senalleta ben tapada t'hi posaven pedres o ferros que a penes podies alçar, i te comenaven que havies d'anar pel camí més dret, fora respectar perets ni tanques, i sobretot que no amollasses per res el nivell, encara que caiguesses o passàs lo que passàs. Si arribaves sense cap soscaire, la cosa no tenia cap importància, solsament te deien: "Deixa-heu aquí damunt", i no se'n parlava més, però si botant una paret o passant una tanca queies i te pelaves el nas o els genolls, tot eren rialles i befes, i llavors te mostraven lo que era el nivell.

Creu-mè porqueret, això me fa pensar amb el serial televisiu, que poquerem veure no fa massa temps i que es deia "Raïces" encara que alguns el recordin per "Kunda Kinte". Porqueret, si el roter podia ser el símbol de la pobresa i servilitat, tu podries ser-ho de la degradació humana, sens dubta.

(Continuarà)

M. Tous

EXPOSICIONES

Por segunda vez se celebró en el local del Centro Cultural una nueva exposición de Carmen Sánchez, abierta desde el día 20 al 2 de Julio, y asimismo una exposición del artista F. Llorca que estuvo abierta al público desde el 4 al 13 de Julio. Las dos exposiciones resultaron muy interesantes y obtuvieron un gran éxito.

Igualmente se tiene prevista otra exposición "Composiciones Florales" de la artista CELINE para los días 18 al 27 de Julio.

OBRA TEATRAL

Un grupo de aficionados de la Colonia representará la obra teatral "L'Amo de Son Magraner" los días 1 y 2 de Agosto, con motivo de los cien años de la fundación del pueblo.

EXPOSICION DE FOTOGRAFIAS

Se organiza una Exposición de Fotografías de temas y personajes de la Colonia, con motivo de las fiestas centenarias.

No se exigen mediciones, pero si la más

Cuadro de F. LLORCA

Cuadro de C. SANCHEZ

posible antigüedad. El interés de la Directiva de esta Exposición es de dar a conocer a la generación actual los cimientos de donde venimos quienes estamos y vivimos en este pueblo.

Por esto se pide la máxima colaboración de todas aquellas personas que puedan ayudar con la aportación de fotografías de archivo tan importantes para todos nosotros.

1ª. Las fotografías se pueden entregar al Presidente Jaime Sansó, que se hará responsable de ellas hasta el término de la Exposición.

2ª: La fecha de entrega para participar es el 1 de agosto.

3ª. La Exposición tendrá lugar desde el día 14 al 20 de agosto, pudiéndose recoger las fotografías a partir del 25 del mismo mes.

4ª. Se piden igualmente fotografías actuales que servirán para ser comparadas con las antiguas y completar así la Exposición.

La directiva del Centro Cultural agradece la colaboración.

(NATURISMO.-Viene pág. 7)

TABACO;ALCOHOL;CAFES Y ESTIMULANTES.

Son productos de las modas de la sociedad, carecen de cualquier principio alimenticio, y destruyen totalmete al hombre.

Bebamos de vez en cuando tisanas y plantas medicinales (en otro artículo trataré del tema), zumos de frutas frescas, agua pura y huyamos del tabaco como verdadera causa de cáncer, enfermedades respiratorias,etc.

RESUMEN.-

Recomendamos a todas luces la alimentación vegetal. Tengamos preferencia por las ensaladas y frutas. Comamos mucho crudo y siempre al principio de una comida. Desechemos los fritos y alimentos tratados con productos químicos.

Pan y cereales integrales. Miel en vez de azúcar. Legumbres y frutas oleaginosas (no abusar),leche (poca)

y mejor cuajada o yogurth o kéfir (bebida fermentada, leche agra).

!Ah, y no tragemos como colosos, vivamos con las necesidades que nos indica infaliblemente el organismo!.

NOTA: toda persona tiene la obligación de profundizar en un tema tan vital como es la alimentación, por ello remito al lector a ello

M. Mestre Ginard

AQUESTS DIES HA SUCCEIT, S'HA DIT...

... després de mes d'un any d'obres, s'ha obert novament a la circulació, el tros de carretera de Palma a Artà, comprés entre Manacor i Sant Llorenç. S'han acabades les abligades desviacions que tant molestes i perjudicials han resultat a tots els usuaris. Semble mentida que per fer o adequar deu kilòmetres, s'hagi hagut demprar tant de temps. Ni que estiguéssim a l'Edat Mitjana.

... que les botigues d'Artà acabaren el sucre. Com ja s'havia rumoretjat que havia de pujar, es clar, la gent feia provissió i els botiguers veïan com les seves existències baixaven fins que hagueren o no pogueren servir-ne més. Ara bé, després de la puja, a qualque botiga, en bon matí tornaven tenir-ne a bastament, això sí, al nou preu. Males llengos ja deien que qual-qu que ja havie fet l'agost abans de Sant Salvador.

... que a n'el carrer principal, anomenat de Ciutat, s'han instal·lades per l'Ajuntament unas papereres. Veurem si això ferà que els nostres carrers restin més nets del que fins ara estàn. ... que en Joan Sarasate, que no para de viatjar, ens ha assegurat que a la fi, l'Ajuntament s'ha pres en serio el seu monument i el ditxós peu que s'havia de preparar, està a pint. En definitiva el lloc a on s'instel·lerà es davant S'Almudaina i la fecha prevista, Sant Salvador o Sa Fira. Lo que no ens ha dit si serà d'enguay o de l'any qui vé.

... que, a pesar de les papereres noves, segueixen bruts els nostres carrers. Per altre part, recordam que els femers s'han de treurer en ses bosses adequades.

...de què a alguns carrers del nostre poble, amb horas i dias determinats, pareix que, encara que està senyalitzada la prohibició de estacionament, es té una certa tolerància i no es denuncian les infraccions. ¿No seria convenient, per públic i general coneixement que el o els responsables de circulació, donassin o explicassin quins criteris es segueixen per aquestes toleràncies?. Perqué es molt trist el veure com a uns sels denuncia i a altres, al mateix lloc no sels diu res.

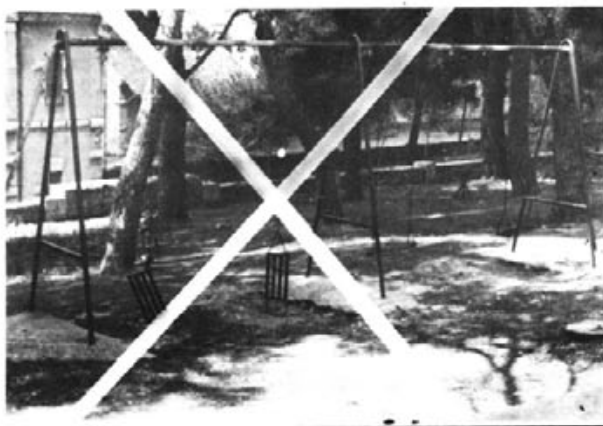

... de què encara que a Balears, semble que no ens ha afectat la "neumonia tòxica" (ex "atípica") hi ha molta gent que a Artà, han anat a canviar l'oli a granel que haviam comprat, per un altre de mes bò i envassat.

Simplement, GRACIES. No és vera al.lots? Així, SI.

Fotos J. Pastor

... que el clot amb que havia quedat convertit la carretera de s'Aduaia, l'han arreglat una mica, lo que s'agreuix en nom dels qui redolaven cap enllà, enmig de bots i gemes.

... que enguany, per les festes de Sant Salvador, no es farà el torneig de futbol que al llarg de tants d'anys tenia lloc per aquestes festes. Els motius: pareix que al nou entrenador no creu adequat el prendre part als tornigs.

... que l'escultor local Pere Pujol, enfeinat aquests dies preparant l'exposició que ens oferirà per Sant Salvador, se li han concedit recentment, dues plaques: una, per part de l'Ajuntament de Manacor, agraïnt-li la seva col.laboració durant els darrers anys a les Festes de Primavera i, l'altre, p'el Foment de Turisme de Mallorca, en reconeixement del seu valuós treball amb la Rondalla.

... de que pareix hi ha distintes opinions en quant a les obres a realitzar per adequar el casal dels Olors, recentment donat per la seva propietaria, a Residència per a Persones Majors. Sembla també que hi ha divergències entre els membres del Consistori que no ens han confirmat, perquè, en en parlar de sa Residència, ningú es vol "banyar es cul" com es diu en males paraules. Te diria, però no vull dir...

... que ja està bé de renous d'algunes motorettes i de savia que fan per dins la vila amb molt de perill dels qui van a peu o per les orelles dels qui seven a la fresca. I, tot això, davant la passivitat dels nostres Guardies Municipals que lo únic, sembla, que les interessa es posar multes a nels cotxes mal aparcats.

La recepta del mes de madò Antònia Gili

MONJETES SALTEJADAS:

S' agafan les monjetes tendres i s' adoban (trosetjen) al gust. Es posarà aigo a n' es foc amb una mica de sal i una mica de carbonat. Quant s' olla bull, es tiran dins s' aigo. Una vegada bullides, es treuen i s' escolan ben escoladas.

Es fa un sofrit de ceba i tomàtiga i unpoc de cuixot york, se li passen ses monjetes amb tot es sufrut i se li afegeix sal i prebe bò. S' adornen amb trinxes d'ou bullit (com a grells de tarenges) i també se li poden posar bussins de pa frits.

ECOS

Nacimientos.-

Día 19 de junio.- Pedro Canet Tous de Antonio y Margarita. C.de Sa Teulera, 29.

Día 29.- Rafael Forteza Genovard de Juan y Gabriela.- C.de San Mateu.

Día 2 de julio.- Bartolomé Ferrer García de Bartolomé y Rosario. C.de Pep Not, 2.

Defunciones.-

Día 19 de mayo.- Guillermo Amorós Muntaner, alias Creuveia, casado, de 69 años. C. Major, 6.

Día 30 de junio.- Julián Lliteras Femenías, de Na Borssa, casado, de 71 años. C.de Ciutat, 4.

Día 30.- Juan Danús Canet. alias Serra, viudo, de 86 años C.de Betlem, 26.

Día 1 de julio.- Bartolomé Muntaner Genovard, alias Barbassa, de 86 años. C.de la Vinya, 29.

NATURISMO

"La salud del hombre se fragua en la oficina del estómago"...CERVANTES -Dijo también Dios:"Ahí os doy cuantas hierbas de semilla hay sobre la haz de la Tierra toda, y cuántos árboles producen fruto de simiente, para que todos os sirvan de alimento"...GEN.1-29

LA ALIMENTACION SANA:Conozcamos lo que comemos

El hombre, con el paso de los años ha ido perdiendo progresivamente su primitivo instinto, y se deja "guiar" por la propia sociedad de consumo, por las modas, por la publicidad y por la apatía de la costumbre.

Si el hombre conocía a la perfección cuáles eran sus necesidades alimenticias, hoy en día vive sumido en la ignorancia y abandona ese instinto a las corrientes.

Y fruto de ese descuidarse, nos hemos visto envueltos en conflictos cada vez mayores en esa "civilización moderna y perfecta": cataclismos ecológicos, miedos, angustias enfermedades degenerativas,etc,etc..

NO vamos a profundizar de modo general sobre todos estos errores: tiempo habrá si Dios y el hombre lo permite-, sino que nos centraremos única y exclusivamente en la alimentación.

"El hombre es lo que come"(Fenerbach) - ¿Cuáles son los errores más frecuentes en la alimentación moderna?.

Con varios los factores que incurren, a saber: la falta de positivismo y alegría interna y los alimentos.

Demos un breve repaso a esos errores, para posteriormente profundizar en cada uno de ellos:

- 1.- el abuso de la comida
- 2.- la total desnaturalización de los alimentos
- 3.- la carne y despojos de animales
- 4.- productos refinados
- 5.- tabaco, alcohol, café y otros estimulantes.

ABUSO DE LA COMIDA.-

El hombre hoy en día come demasiado, en exceso. Y lo hace por total ignorancia, traga y traga hasta sentirse "satisfecho". Y es costumbre hacer "aperitivos" "vermouths" "picar"

...(y vaya cosa que picamos, Dios).

El hambre, mejor dicho las necesidades alimenticias del hombre son compensadas perfectamente por una comida equilibrada (ojo a eso) en tres máximo al día (dos mejor). Tragamos todo lo que nos ponen, sin elegir, sin posibilidad de ello. Grasas Azúcares, Frituras, Pan, Vino, Cafés y, ¡cómo no!, tabaco.

No, el alimento perfecto para el hombre no es en absoluto lo arriba reseñado, pero aún así, ese principio de no comer en exceso es aplicable a todos.

Debemos levantarnos de la mesa con la sensación de que hubiésemos podido comer más, jamás con la sensación de hartura.

"El hombre es lo que asimila, no lo que traga"

DESNATURALIZACION DE LOS ALIMENTOS.-

Hoy en día, por desgracia, casi todos los alimentos están desnaturalizados o tratados con productos tóxicos de la química. Abonos químicos destructivos que nos van envenenando poco a poco. La contaminación, con sus estragos sobre todos nosotros, también afecta a los vegetales, nuestro alimento (y a los animales que eran para los carnívoros en esa cuestión de errores).

Alimentos conservados, con aditivos químicos, tratados con múltiples venenos que más que nada son para motivos de lucro y económico.

Debemos preferir siempre los productos frescos y naturales. Desechemos las conservas y colorantes. Y ojalá que los vegetales fueran tratados con abonos orgánicos que ayudan al desenvolvimiento de la planta en vez de envenenarla.

LA CARNE Y PRODUCTOS ANIMALES.-

Ya vimos que el hombre es un ser frugívoro, por tanto no volveremos a exponer aquí los motivos que nos impulsan a abogar por el vegetarianismo, pero sí tocaremos aunque sea de paso los peligros de la carne.

La carne es nociva para el ser humano, puesto que ni el estómago dispone de los ácidos metabolizantes de los carnívoros, ni el organismo

responde a ese tipo de alimentación.

La carne contiene proteínas en exceso y cantidad de venenos (colecistina, creatinina, etc).La digestión del hombre es principalmente intestinal, y cuando la carne entra en putrefacción en el organismo (en breve tiempo) hasta que sea evacuada en el recto (y los intestinos del hombre son diez veces más largos que los de carnívoros), ya nos estamos envenenando en la absorción intestinal.

La carne carece de vitaminas e hidratos de carbono, fibras y celulosa, con lo cual se agrava el problema a restreñir al que toma, posibilitando así su intoxicación sanguínea y degenerando en enfermedades que podían haberse evitado (colesterol, arteriosclerosis, enfermedades cardíacas, etc...)

Las proteínas que el hombre necesita, las encontramos perfectamente en las leguminosas, frutas y semillas oleaginosas, etc..., capaces de cubrir sin menoscabo alguna de la perfecta salud.

PRODUCTOS DERIVADOS.-

El hombre se empeña en refinarlo casi todo (aceites, harinas, cereales y azúcares,etc...).La manía de hacerlo todo más hermoso de aspecto (¿...?), hace que no se preocupe en modo alguno por la pérdida del gran valor nutritivo de lo que refina.

Debemos evitar las harinas blancas, el arroz y cereales descascariados (que han sido privados de cáscara, rico en oligoelementos y celulosa básica), el azúcar (totalmente nocivo y agotador de vitaminas en el hombre). Pasteles, dulces, etc... deben de evitarse como uno de los factores primarios de la degeneración del organismo.

El pan debe ser integral y mejor tostado. El pan blanco no es más que un amasijo que se agarra a las paredes intestinales y restriñe, activando así el envenenamiento de los residuos que no son defecados.

